

Шухъафтынхэр аратыжьи́гъэх

АР-м лъэпкэ ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащы-псэурэ тильэпкэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэм-кIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет журналистхэм азыфагу шызэхичгъэ зэнэкьокъоу «Тятэжъ пIашгъэхэм ячIыгужъ. БлэкIыгъэмрэ къэ-кIощтымрэ азыфагу» зыфиIорэм икIууххэр зфа-хьысыжьи́гъэх.

Зитхыгъэ ыкIи зикъэтын анахь дэгъоу алъытагъэхэм тыгъуасэ афэгушIуагъэх.

Комитетым итхьаматэу Шхъэлэхъо Аскэр Иофхъабзэр къызэлъухыгъэ къыхигъэ-щыгъ мы темэм мэхъанэшхо иIэу зэрэщытыр. КъэкIощт илъэсхэми зэнэкьокъоу зэхасхэрэм журналистхэр нахьыбэу ахэлэжъэнхэу къаджагъ. Амалэу щылэмкIэ тхыгъэ, къэтын анахь дэгъухэр зыгъэхъазырыгъэ журналистхэр къызэрэхагъэщытыр къы-луагъ.

ЗилофшIэн анахь дэгъоу алъытагъэхэм ащыщ хъугъэх тэ тилофшIэгъухэри. ПлатIыкIо Анетэрэ Гъонэжьи́кIо Сэтэ-наерэ къуаджэу Пэнэхэс къы-

шагъэхъазырыгъэ тхыгъэхэу «Мамырныгъэрэ рэхъатныгъэрэ ячIыгужъ шагъотыжьи́гъ», «Уихэку уисэу угу умыгъэкIод», «ЩылэныгъакIэм хэгъозэжьи́х», «Джэгум джэгур къыкIэлъыкIуагъ» зыфиIохэрэр анахь дэгъухэм ахалъытагъэх ыкIи ятIонэрэ чIыплэ къафагъэ-шъошагъ.

Джащ фэдэу республикэм къыщыдэкIырэ гъэзетхэм яжурналистхэри, къэралыгъо теле-радиокомпаниеу «Адыгея» зыфиIорэм илофышIэхэм ащыщхэри къыхагъэщыгъэх. Мыхэм зэкIэм ахъщэ шухъафтынхэмрэ комитетым ищытхъу тхылъхэмрэ аратыжьи́гъэх.

(Тикорр.).

ИСКУССТВЭМРЭ ЩЫПЭНЫГЪЭМРЭ

Бзылъфыгъэм идунай къызэлъуехы

«Сэ сидунай». СурэтышIэу Любовь Белых илофшIагъэ икIэгъэлъэгъон арэуштэу еджэным фэшI сыда къытиIомэ шIои-гъор? Апэрэу Адыгэ Рес-публикэм къызэрэкIуагъэр къыдэплъытэмэ, зэлы-IэсыкIэ амалхэр искусс-твэм зэрэщигъэфедэхэрэм щысэ тепхы пшIои-гъоу гупшысэхэм узэлъа-кIу.

КъокIыплэм щыпсэурэ лъэпк-хэм яискуссствэкIэ Къэралы-гъо музейеу Мыекъуапэ дэтым Л. Белых итворчествэ щыщ сурэти 100-м нахьыбэ къыще-гъэлъагъо. Ащ фэгъэхъыгъэ зэхыхэр музейм идиректорэу Кушъу Нэфсэт пэублэ гуцы-IэкIэ къызэлъуехыгъ.

Адыгэ Республикэм культу-рэмкIэ иминистрэ иапэрэ гуа-дзэу Нафиса Васильевар, Мыекъуапэ иадминистрации культурэмкIэ игъэlorышIапIэ ипашэу Цэй Розэ, Адыгеим щызэлъашIэрэ сурэтышIэу Эдуард Овчаренкэр зэхыхэм къызысэгъушIэхэм, анахъэу къыхагъэщыгъэр Л. Белых цы-фым ыгу ихьыкIырэр, тыкэ-зыуцухэрэ дунаир шъо зэфэшъхъафхэмкIэ зэрипхынхэ зэрильэкIырэр ары.

Любовь Белых Кострома къыщыхъугъ. Художественнэ еджапIэр Москва къыщиу-хыгъ, Ленинград дэт институтэу И. Репиным ыцIэ зыхьырым ишIэныгъэ щыхигъэхъагъ. Живописым нахь куоу зыфигъэ-сагъ. Москва, Ленинград, нэ-мыкI къалэхэм зэращыпсэугъэм

шIуагъэу хихыгъэр дунэе искусс-твэм ихьырахышIэхэм къа-щегъэлъагъо.

1996-рэ илъэсым къыщегъэ-жъагъэу Л. Белых Германи-ем щэпсэу. Къохъэплэ Евро-пэм ихэгъэгъухэм ащыла-гъ, къа-щильэгъугъэхэм итворчествэ къагъэбаигъ. Флоренцием щы-Iэу сурэтэу ышIыгъэхэр щылэ-ныгъэм иIотакIох. Баварием, Урысыем япейзажхэр псэ апытым фэдэу къегъэлъагъох.

Тыгъэмрэ сурэтхэмрэ зэдэ-

гушIэхэу елътэ. Пчыхъэм ты-гъэр хым ышъхъашъо хэтIыс-хъэу къыпшIуегъэшIы. Тыгъэм инэбзыйхэр хым ышъхъашъо къыщэшIэтых. Пшъэшъэжьи́ер изакъоу нэлкъым тес, гупшыс-эхэм зэлъаштагъэу псым хэ-плъэ. Къухъэм ис пшъашъэр къэзыуцухэрэ дунаим еушьи-рэм фэдэу нэгум къыкIэлъу-цо. Шахмат ешIэрэ кIэлэцIыкIу-хэм, хым зыщызыгъэпсэфы-хэрэм, бзылъфыгъэм идунай къызыIотыкIырэ сурэтхэм, нэ-

мыкIхэм уяплъызэ, Л. Белых иамалхэр зэригъэфедэхэрэр зэбгъашIэхэ пшIои-гъоу упчIэхэр къэуцух.

— Сьд фэдэ сурэт сшIыштми гуетыныгъэ къызхэсэгъафэ, — къелуатэ Любовь Белых. — Цыфым илъэпкэ шэн-хабзэ-хэр, уахътэу зыхэтIыр, инэплъэ-гъукIэ къыуигъашIэ шIои-гъор, нэмыкIхэри къыдэсэлъытэх. Шъо зэфэшъхъафхэмкIэ сурэ-тым сешIушIэзэ, щылэныгъэм изэхъокIыныгъэхэм салъэплъэ. Цыфыр псыхъом, хым, мэзым, къушъхъэм къащыбгъэлъэгъо-ным фэшI сурэтыр псэ пы-тым фэдэу чIыплэм, хъугъэ-шIагъэхэм яопхы...

СурэтышIэу Эдуард Овча-ренкэм, ныбжьыкIэхэу Алена Шпирко, Женя Барановам, Ан-на Минаковам, сурэтышI-мо-дельерэу СтIашъу Юрэ, сурэ-тышIэу Къуанэ Аспъан, общест-веннэ илофышIэу МэщфэшIу Нэдждэт, культурэм ивете-ранхэу ПэрэныкIо Чэтибэрэ ШхъаплъэкIо Къэсэйрэ, нэ-

мыкIхэм Л. Белых исурэтхэм осэ ин аратыгъ. СурэтышIэу еджэрэ пшъашъэхэм ащ щысэ тырахы ашIои-гъоу къытIуагъ.

ХудожествэхэмкIэ Урысые Академием ицIыф гъэшIуа-гъэу, щытхъуцIэхэр къызыфа-усыгъэ Любовь Белых исурэт-хэр Урысыем, IэкIыб хэгъэ-гъухэм ямузейхэм ащыплъэгъу-щтых. Мыекъуапэ имыза-къоу, Кавказ шъолъырым апэрэу къэкIуагъ. Цыфхэр, тыкэзыу-цухэрэ дунаир шIогъэшIэгъо-ных, зэпхыныгъэ амалхэр итворчествэ щигъэфедэщтых. Адыгеим щильэгъугъэр зэфы-хьысыжьи́н имурад. Живопи-сым пылтым тыкэзыуцухэрэ дунаим дыримыгъаштэу, энэ-къокъоу уахътэ къыхэкIы. Твор-чествэм гукIэ зептын фаеу Л. Белых елътэ. Гъогу те-мыхъажъзэ, къэлэмэу къыш-тэщтым лъэхъу...

САХЫДЭКЪО Нурбий.

Сурэтхэр музейм къыщытет-хыгъэх.

Иофыгъо зэфэшъхъафхэм зэхэсыгъом щатэгущыIэщтых

Сатыум изегъэушъомбгъун илофыгъохэмкIэ Ко-ординационнэ советым изичэзыу зэхэсыгъо непэ Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэмрэ сатыумрэкIэ и Министерствэ щыIэщт.

Министерствэм ипресс-къу-лыкъу къызэритыгъэмкIэ, зэ-хэсыгъом къыщалэтыщтхэм зэу

ащыщ гъогунапцэхэм сатыу зэ-ращашIырэри. ГуцыIэм пае, федеральнэ мэхъанэ зилэ авто-

мобиль гъогоу М-4 «Дон» зыфиIорэм къыпэлъу чIыплэ-хэм хэбзэнчъэу сатыу аща-мышыным, ермэлъыкхэр зэхэ-щэгъэнхэм, хабзэм къызы-щыдимылъытэрэ лъэхъанхэм гъогу Iушъохэм сатыу аща-мышыным япхыгъэ Иофыгъохэм ахэплъэщтых.

Министерствэхэм, ведомст-вэхэм, муниципальнэ образо-ваниехэм яллыкIохэу экономикэм епхыгъэ Иофыгъохэм язэ-шIохын фэгъэзагъэхэр зыхэ-хъэхэрэ Координационнэ со-ветым изэхэсыгъо Адыгэ Рес-публикэм псэолъэшIынымкIэ, транспортымкIэ, гъогу, комму-

нальнэ хьызмэтымкIэ и Ми-нистерствэрэ Адыгэ Респу-бликэм хэгъэгъу кIоцI Иофхэм-кIэ и Министерствэрэ яллы-кIохэр къырагъэлэгъэщтых, — къыщалъагъ Адыгэ Респу-бликэм экономикэ хэхъоны-гъэмрэ сатыумрэкIэ и Минис-терствэ.

Совет хабзэм илъэхъан институтым опытно станция 24-рэ илагъ, охэбзэ зэфэшхъафхэр зэрыл шьолырхэм ахэр ащылажьэщтыгъэх. Джы 12-м нэс ахэр кынагъэсыжыгъэхэми, Москва институтыр Урысыем ишэныгъэ-практическэ институт анахь инэу щыт.

Къэкыхэрэм язэгъэшлэн, лъэпкышлэхэм, ахэм ячылапхэхэм якъыхэхын игупшысэ континентитфымэ якъэралыгъо зэфэшхъафхэм ащылэ зэхъум шэныгъэлэжыым кызыдырхъа-кыщтыгъ.

Іэкыб къэралыгъо бзищ дэгъу дэдэу зышлэщтыгъэ Николай Вавиловыр социальнэ куп зэфэшхъафхэм ахахъэщтыгъэ цыфхэм дэгъоу агурылощтыгъ. Шэныгъэлэж лыбланэм фышхъэ лэжыгъэхэм ячылапхэхэр зао зыщыкылощтыгъэ Афганистани кыщиугъоищтыгъ, африканскэ гъочлэгъэхэу аслъаным игъог макъэ благуэу кызыщылуштыгъэхэм чэщ ащырихыщтыгъэ, тыгъэкъокыплэ бэдзэрхэми ясатыушхэм зилъэпкъ макъэ хъурэ коцым ичылапхъэ аригъотылэн ылъэкыштыгъ. «Пять континентов» зыфилорэ тхылъэу шэныгъэлэжыым ытхыгъэр къехуулагъэм ироман фэдэу гъэпсыгъэ.

Дунаим икъэралыгъо пчъагъэ кызыеклэхэм, чыгу зэфэшхъафхэбэ ылъэгъугъ, охэбзэ зэмлэужыгъуабэмэ апхырыкыгъ, ау... Тишъолыыр кызыехъэм, охабзэу илымрэ тигъэбэжъулэ чыгухэмрэ ымыгъэшлэгъон ылъэкыгъэп.

Тимафэхэми, Мыекъяупэ итемыр лъэныкъоклэ километри 4 фэдизклэ удэкымэ, къушхъэ охыплэм щыплъэгъун плъэ-

Къэкыхэрэмклэ Урысые шэныгъэ-ушэтэкло институтэу Вавиловым ыцлэ зыхъырэр загъэпсыгъэр мы мазэм илъэс 85-рэ хъугъэ. Москва ифэдэ институт зэхэзыщагъэр дунэацлэ зилэ хъугъэ, чынальэем иконтинентхэр къэзыкыхъэгъэ генетикэу ыкли селекционерэу Николай Вавиловыр ары. Къэкыхэрэмклэ Урысые институтэу Санкт-Петербург дэтыми ащ ыцлэ ехы.

Тичышлэу епэсыгъэ гъэбэжъур къахы

«Еж-ежырэу къэклэрэ мылэрысэ, къужь, пхъэгул, черешне чыгхэр, пырэжые ыкли хъамыщхунтлэхэр зыхиз мэзышхохэу гектарипш, шъэ пчъагъэ хъурэ чыплэхэр мыщ кыщэбэкых. Европейскэ пхъэшхъэ-мышхъэ къэгъэкыным ичылплэ мыр».

Тишъолыыр кызыехъэм, охабзэу илымрэ тигъэбэжъулэ чыгухэмрэ ымыгъэшлэгъон ылъэкыгъэп.

хъэ-мышхъэхэм язэмплэужыгъуагъэу мыщ шалэгъурэр амыгъэшлэгъон алъэклэрэп. Ау джыри нахыбэжъэу мыщ хэтэрыклхэр кыщыгъэкых. Зэклэмкли лъэпкъ мин 20-м ехурэ хэтэрыкли 100 фэдиз яушэтыплэхэм илъэс къэс ащагъэ-тысхъэ.

Къэц марклохэр кызыщыкырэ сатырхэм уазыхахъэклэ, чынальэем ичылплэ зэфэшхъафхэм къарашыгъэхэр олъэгъух, мылэрысэ чыгхэр къэгъагъэ хъугъэхэу уазырихыплэклэ, джэнэт чыгхатэу Эдем ухэтэу кыппщэху. Еж мылэрысэхэми бирюзашъоу ялэм, къужхэу мэ Іэшлур кызыплэсыкыхэрэм уаумэхы. А зэклэри ор-орэу плъэгъун ыкли зэхэплэн фае.

Къэклэрэ ижырэ лъэпкъхэм якъыхэхынклэ Адыгеим щыпсэухэрэри ушэтлэплэ станцием ишэныгъэлэжхэм Іэпылэгъу афэхуэхэу кыхэкых. Ащ фэдэ лъэпкъхэр джыри тимэзхэм къахэбгъотэн плъэкышты — ижырэ черкес чыгхатэклэ заджэхэрэм джырэ нэс пхъэшхъэ-мышхъэхэр къахы.

Тишэныгъэлэжхэу тшхыштым идэгъугъэ икыхэхын дэлажьэхэрэм джыри гъэхъэгъэшлэхэр ашынхэу афэсэл!

Николай КУСЛЯ.

станцием нахь чыплэ шлагъо чынальэем кыщыгъотыгъуай».

Джырэ тиадыгъ шэныгъэлэж-ботаникхэм ижырэ адыгэ чыгхатэхэм афэгъэхыгъэ яаужырэ ушэтынхэмрэ яшэныгъэ-практическэ конференцихэм къащалэтырэ Іофыгъохэмрэ атефэ шыпкъэх урысые ботаникым ипэсэрэ Іофшлагъэхэм къащытыгъэхэм. Ащ мырэуштыу ытхыщтыгъэ: «Еж-ежырэу къэклэрэ мылэрысэ, къужь, пхъэгул, черешне чыгхэр, пырэжые ыкли хъамыщхунтлэхэр зыхиз мэзышхохэу гектарипш, шъэ пчъагъэ хъурэ чыплэхэр мыщ кыщэбэкых. Европейскэ пхъэшхъэ-мышхъэ къэгъэкыным ичылплэ мыр».

Ботаническэ шэныгъэхэм афэмыгугъуемылхэм къэкыхэрэмклэ институтым ичынальэхэр къаппыхэхэмэ, хъалэмэт Іаджи янэплэгъу кыубытышты. Дунэе мэхъанэ зилэ пхъэш-

кышты метри 5 — 7 зилужыгъэ осэшхо зилэ тичыплэ. Тыдэ джыри щыплъэгъушты ащ фэдэ чыгушлэу?

1930-рэ илъэсым Вавиловыр Пшызэ шьолыыр кыкыжыи Ленинград кызэкложым, правительствэ унашъоклэ Мыекъяупэ километрэ 20-клэ пэчыжэ къутырэу Шъугъэтыко (Шунтук) къэкыхэрэмклэ Урысые институтым и Мыекъяупэ опытно станция кыщысэлъауахынэу рыхуагъ.

Мыекъяупэ кыщыхъугъэхэм, рыгушхохэзэ, шэныгъэлэжышхом Мыекъяупэ районым пае кылогъэгъэ гущылэхэр кыкылаотыкыжыых: «Пхъэшхъэ-мышхъэ къэгъэкынымклэ Мыекъяупэ

Тиклалэхэм тафэжъугъэсакъ

Унашхъэхэм, мэшлокушхъэхэм атетхэу, энергообъектхэм апэблагъэу еж-ежырэу телефонклэ сурэтхэр зытырахыжъэу ныбжыкылэхэм зэраублагъэр лъэшэу дэи. Ащ фэдэхэм ящылэныгъэрэ япсауныгъэрэ щынэгъуаплэ рагъэуцо.

Энергетикхэм макъэ къагъэу ныбжыкылэхэр подстанциехэм адахъэхэ, электроэнергиер зэрыклорэ гъучычхэм якъэухэм адэкыаехэ, ахэм сурэт ащызытырахы зэрэмыхуштымклэ.

Мы аужырэ мэзищым кыкылоцл Урысыем ишьолыыр зэфэшхъафхэм арыс Іэтэхъо залэмэ сурэт зытырахыжъэу алозэ тхъамыклагъо къахуулагъ. Илъэс 14 зыныбж пшъашъэу

Подмосковьем щыщым еж-ежырэу хъадэгъу кызыфыхыжыгъ. Ипшъэшъэгъухэм ягъусэу сурэт зытырахыну цистернэм зыдэкыаехэм, токыр зэрыклорэ гъучычым ымышлахэу ар нэси, а чыплэм ыпсэ щыхэкыгъ. Джащ фэдэу Тульскэ хэкум щыщ клалэу илъэс 14 зыныбжъэу сурэт зытырахыным пае электропкъэум дэклягъэм токыр къеуи къефэхыгъ. Рязанскэ хэкум щыщ шъэожыеми

ыпсэ токым хихыгъ. Мэшлокугъоу лъэмыджым тетэу сурэт зытырахыжыкызэ электро-энергиер зэрыклорэ линием ар нэси, токым кызырегъэфэхым, рельсхэм къатефагъ.

Іэтахъохэм электрическэ шьобжхэр нахыбэу атещагъэ зэрэхъурэм епхыгъэу энергетикхэм ны-тыхэми, клэлэгъаджэхэми зафагъазэ, энергообъектхэм адэхъэрэ клэлэцыкылахэм ящылэныгъэ щынэгъуаплэ зэрэрагъэуцорэр агурагъэлонэу ялэлэх.

Адыгэ лорылотэ къутамэм икызыэлухынкэ клэакио хьугэр Гьуклэ Замудин. Адыгэ Республикэм культурэмкэ и Министерствэ ыкйи искусствэхэмкэ клэлэцыкыу еджаплэу Лъэцэрыкыо Кимэ ыцлэ зыхьырэм къадырагъашт, мы лофыр егъэжыгъэ хьугъэ. Урысыем искусствэхэмкэ иеджэплэ за-

Искусствэхэмкэ Адыгэ республикэ клэлэцыкыу еджаплэу Лъэцэрыкыо Кимэ ыцлэ зыхьырэм адыгэ лорылотэ къутамэ (фольклорымкэ отделение) зилэр ильэси 5 хьугъэ. Сэ я 3-рэ ильэс хьугъэу мыш лоф шысэшлэ. «Адыгэ клэлэцыкыу лорылатэр, жабзэмрэ хабзэмрэ» зыфилорэ предметымкэ есэгъаджэх.

Хырыхыхьэм ешлэклэ гъэнэфагъэ ил. Гушылэм пае, еджаком хырыхыхьэ кышлэнэу есэты: «Къау-къау лъэрыч, чылэр къэзычыкы». Ащ иджэуап ымышлэ зыхьуклэ, «Къауджэ кысэти ослотэн» есэлэ.

Ащ ыуж унэмкэ гъэцэклэнэу ялагъэр тэуплэкхьы. Ащ нэмыкыу блэкыгъэ урокхэм ащызэрагъэшлэгъэ лъытаклэхэр, лурьлупчъэхэр е джэуклэхэр тыгу кьэтэгъэкыжыкы.

«Хьаклэ-хьаклэ тызэфэкло...»

(Джэгухэзэ клэлэцыкыу лорылатэр зэрагъашлэ)

Клэлэеджакломэ аныбжэ елгытыгъэу егъэджен еклолэклэ зэфэшхьафхэр урокхэм ащысэгъэфедэх. Джэуклэ шыуашэр ахэм зэу ащыш. Ащ тетэу пшысэ цыкыу хэм якъэшлыгъохэр кьэтэгъэ-лгъагъох, сурэтхэр ашых, лурьлупчъэхэр кьалох, хырыхыхьэхэр кьашлэнхэмкэ зэнэкьокьух.

улэхэм ащ фэдэ фольклорнэ отделенихэр къащызэлухыгъэу шытыгъ ыкйи кьэралыгъом ыштэгъэ шапхьэхэр ащклэ шыагъэх. Мы зигугъу кьэсшыгъэхэр лэубытыплэ ашыхи лорылотэ шлэныгъэлэжхэу Унэрэкыо Раерэ Пашты Мадинэрэ Гьуклэ Замудин ялэпылэгъоу отделением шызэрагъэшлэщт предметхэр 11 хьоу кыхахыгъэх, ахэмкэ программэхэр зэхагъэуцагъэх.

лорылотэ къутамэм ипрограммэ кызырэдильгытэрэмкэ, шыклэпцынэр ары музыкалынэ лэмэ-псымэ шхьалэу клэлэцыкыу хэм зэрагъашлэрэр. Мы аужырэ ильэсым адыгэ пшы-нэри кыхэхьагъ. А лэмэ-псымэхэм анэмыкыу ижырэ ордэ кьэлуклэм къутамэм цыфагъасэх. Игъэклотыгъэу адыгэ лорылатэм, къашьом клэлэцыкыу хэр рагъаджэх.

Еджаплэм клэлэцыкыу кьа-клохэрэр къалэм шыпсэхуэрэр ары. Ащ елгытыгъэу, мы клэлэцыкыу хэм адыгабзэр икьоу алулэп. Ар кыдэтлытэн фаеу мэхьу. Ижырэ адыгэ ордэ кьэлуклэ ябгъэшлэным пае адыгабзэр икьоу алулэу, рыгушылэшухуэ, рыгупшысэхуэ, лорылотабзэр къагурылоу шытын фае. Ау, гукъау нахь мышлэми, клэлэцыкыу кытфаклохэрэм жижабзэ джыри мыуцугъэу, адыгэ мэкъэ лужьухэр кьэзымылошъоу бэ къахэклэрэр. Ащ пае пшъэрыл шхьалэу зыфэдгъэуцужыгъэр лорылатэр зэдгъашлэзэ, ащ игъусэу сабыи-хэм яжабзэ зыкьэгъэлэтыгъэныр ары. Урок пэпчэ изэхэщэн а пшъэрылпыр шытэгъэцаклэ. Апэрэ классым къаклохэрэм ильэси 8 — 9 аныбжэ. лорылатэмкэ программэм кыдылгытэрэр пшысэхэр, лурьлупчъэхэр, хырыхыхьэхэр, гушылэгъэ-

Ильэсхэу лорылотэ къутамэм лоф зишлэрэм кьызэрагъэлэгъагъэмкэ, клэух дэгъухэм такыфэклуагъ. Орэдхэр адыгабзэклэ кьалошгъухэу, пшысэхэм япычыгъо цыкыу хэр, адыгэ лъэпкэ джэуклэхэр кьашлышухуэ хьугъэх.

хэр, гушылэ щэрыохэр, джэгу-клэхэр, псэушхьэхэм ыкйи ду-наим изытет яхьылэгъэ усэ-хэр, орэдхэр еджакомэ ядгъэ-шлэнхэр ары.

Клэлэеджакломэ аныбжэ елгытыгъэу егъэджен еклолэклэ зэфэшхьафхэр урокхэм ащысэгъэфедэх. Джэуклэ шыуашэр ахэм зэу ащыш. Ащ тетэу пшысэ цыкыу хэм якъэшлыгъохэр кьэтэгъэлыгъох, сурэтхэр ашых, лурьлупчъэхэр кьалох, хырыхыхьэхэр кьашлэнхэмкэ зэнэкьокьух.

Гушылэм пае, апэрэ клас-сым «Хьаклэ-хьаклэ тызэфэкло» зыфилорэ темэр зэрагъашлэ. Ащ программэм сыхьатищ кыреты. Урок пэпчэ зэрагъэшлэнэу лорылотэ жанрэу кыхэхыгъэм

хэсэгъашэ адыгабзэклэ гушы-лэныр, мэкъэ лужьухэр тэрэ-зэу кьэлэгъэнхэр. Ащ имы-закъоу, къутамэм хабзэу члэ-лым тетэу, пчъэшхьалур кы-зэрэзэпачэу клэлэцыкыу хэр еджэхэми, загъэпсэфми, упчлэ горэ ялэми, сыдигьокли адыгаб-зэклэ тэгъэгушылэх. Кыхэкы клэлэцыкыу хэр кызырэчлахьэ-

Еджаком зы къауджэм ыцлэ кырепо: «Гьобэкъае осэты». Ащ ыуж мыш фэдэу кыпы-сэдзэ: «Къэсэхь-къэсэхь, сьы-зыхыжыщтыр чларэтл-ратых, нарт ямыжыошхуи тырагъэожь. «Къау-къау лъэрыч, чылэр къэ-зычыкы» зыфалорэр тхьачэт» сэлэ. Хырыхыхьэм иджэуап сурэтклэ ясэгъэлыгъу, ащ ыцлэ

клэлэеджаклохэм зэгъусэхэу ыкйи зырызэу кьало.

Ащ ыуж унэмкэ гъэцэклэнэу ялагъэр тэуплэкхьы. Ащ нэмыкыу блэкыгъэ урокхэм ащызэрагъэшлэгъэ лъытаклэхэр, лурьлупчъэхэр е джэуклэхэр тыгу кьэтэгъэкыжыкы.

Кыкыклэлыклорэр темаклэм иягъэшлэн ары. Программэм кызырэдильгытэу, «Хьаклэ-хьаклэ тызэфэкло» зыфилорэ те-мэм пшысэу «Баджэмрэ кьэ-рээр» зэрагъэшлэнэу шыт. Пшысэр къафэслотэным ыпэ баджэмрэ кьэрээрэу ясурэт-хэр ясэгъэлыгъу, псэушхьэ

лорылотэ къутамэм ипрограммэ кьызэрэди-лгытэрэмкэ, шыклэпцынэр ары музыкалынэ лэмэ-псымэ шхьалэу клэлэцыкыу хэм зэ-рагъашлэрэр. Мы аужырэ ильэсым адыгэ пшы-нэри кыхэхьагъ. А лэмэ-псымэхэм анэмыкыу ижырэ ордэ кьэлуклэм къутамэм цыфа-гъасэх. Игъэклотыгъэу адыгэ лорылатэм, кьашьом клэлэцыкыу хэр рагъаджэх.

лъэпкыу зыхахьэхэрэм тытегу-шылэ. Сурэтхэм яплыхэзэ, ацлэхэр еджакомэ кьаложьы.

Адыгабзэр зэфэдэу клэлэ-еджаклохэм зэрамышлэрэм кы-хэкыкы, апэ пшысэм имэхьанэ урысыбзэклэ къафэслотэу. Ащ ыуж гушылэпэм лоф дэтэшлэ. Доскэм гушылэхэри ахэм ясу-рэтхэри тетхагъэх. Зэгъусэхэу

зэмрэ кьэдгъэшхьыпкыжыхэу адыгэ хабзэ ахэлъэу, ады-габзэклэ дахэу гушылэшухуэ едгъэсэхьухэмэ, еджаплэм пшъэрыл шхьалэу илэмкэ лэпылэгъу тыхьугъэу тлытэ хьушт.

ШХЬЭБЭЦЭ Марин.
Адыгэ кьэралыгъо универ-ситетым иаспирант.

Зэфэхьысыжыгъэу кьэплон хьумэ, тэ тиеджанлэ фэдэу кьэлэ клэлэцыкыу хэр зы-щеджэхэрэм лорылатэр зэрагъэшлэщтыр тлоуцугъоу зэхэт. Зымкэ игъэклотыгъэу бзэм лоф дэпшлэн, адрэмкэ ежэ лорылотэ жанрэм инэшлэнэ шхьалэхэр сабыим гурыбгъэ-лонхэ фае.

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Бюджет
Юфыр Адыгэ Республикэм
зэрэщыгъэпсыгъэм ехылылагъ»
зыфилорэм ия 16-рэ статья
зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэным фэгъэхьыгъ

*Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм 2015-рэ илъэсым
мэкъуогъум и 24-м ыштагъ*

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и
Законэу «Бюджет Юфыр Адыгэ Республи-
кэм зэрэщыгъэпсыгъэм ехылылагъ» зыфилорэм
ия 16-рэ статья зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэным
фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2008-рэ илъэ-
сым мэлъылфэгъум и 8-м аштагъэу N 161-р
зытетэу «Бюджет Юфыр Адыгэ Республикэм
зэрэщыгъэпсыгъэм ехылылагъ» зыфилорэм (Адыгэ
Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъогъэхэр,
2008, N 4, 7; 2009, N 4, 7, 10; 2010, N 3,
7, 8; 2011, N 6, 8, 11, 12; 2012, N 4, 7;
2013, N 9; 2014, N 6, 12) ия 16-рэ статья
зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэну, а 1-рэ лахым
ия 15-рэ пункт мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«15) республикэ инвестиционнэ программэм
ипроекткэ пчъагъэхэр»;

**Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ иӀэ
зыхъурэр**

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэ-
жъагъэу мы Законом кӀуачӀэ иӀэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан**

къ. МыекӀуапэ,
бэдзэогъум и 2, 2015-рэ илъэс
N 421

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу
«Инновационнэ Юфхэр Адыгэ
Республикэм
зэрэщызэрахъэхэрэм ехылылагъ»
зыфилорэм ия 6-рэ статья
зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэным
фэгъэхьыгъ

*Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм 2015-рэ илъэсым
мэкъуогъум и 24-м ыштагъ*

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм
и Законэу «Инновационнэ Юфхэр Адыгэ
Республикэм зэрэщызэрахъэхэрэм ехы-
лылагъ» зыфилорэм ия 6-рэ статья зэхъо-
клыныгъэ фэшлыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2007-рэ
илъэсым тыгъэгъазэм и 28-м аштагъэу
N 145-р зытетэу «Инновационнэ Юфхэр
Адыгэ Республикэм зэрэщызэрахъэхэ-
рэм ехылылагъ» зыфилорэм (Адыгэ Рес-
публикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъогъэхэр,
2007, N 12) ия 6-рэ статья зэхъоклыныгъэ
фэшлыгъэну, я 4-рэ пунктым кӀуачӀэ
имылъжъэу лъытэгъэнэу.

**Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ
иӀэ зыхъурэр**

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм
щегъэжъагъэу мы Законом кӀуачӀэ иӀэ
мэхъу.

**Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан**

къ. МыекӀуапэ,
бэдзэогъум и 2, 2015-рэ илъэс
N 429

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу
«Къэлэгъэпсын ЮфшӀэным ехылылагъ»
зыфилорэм зэхъоклыныгъэхэр
фэшлыгъэным фэгъэхьыгъ

*Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо Совет —
Хасэм 2015-рэ илъэсым мэкъуогъум
и 24-м ыштагъ*

А 1-рэ статья. Адыгэ Рес-
публикэм и Законэу «Къэлэгъэ-
псын ЮфшӀэным ехылылагъ»
зыфилорэм зэхъоклыныгъэхэр
фэшлыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу
2009-рэ илъэсым бэдзэогъум и
24-м аштагъэу N 280-р зытетэу
«Къэлэгъэпсын ЮфшӀэным ехы-
лылагъ» зыфилорэм (Адыгэ Респу-
бликэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъо-
гъэхэр, 2009, N 7, 10; 2012,
N 4; 2013, N 8, 11; 2014, N 7,
12; 2015, N 5) мыщ фэдэ зэхъо-
клыныгъэхэр фэшлыгъэну:

1) я 16-рэ статья ия 4-рэ
лахъ хэт гушылэхэу «псэуплэхэу,
къэлэ койхэу ащ фэдэ докумен-
тации зыфагъэхъазыргъэхэм чы-
плэ зыгъэорышӀэжынымкӀэ якъу-
лыкӀухэр ягъусэхэу» зыфилохэрэр
гушылэхэу «Урысые Федерацием
къэлэгъэпсынымкӀэ и Кодекс зэ-
рэщыгъээнэфэгъэ шыкӀэм диштэу»
зыфилохэрэмкӀэ зэблэхъугъэнэу;

2) я 18-рэ статья ия 6-рэ
пунктыкӀэр хэгъэхъогъэнэу ыкӀи
ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«6) электрорыкӀуаплэхэу кило-
ватт 35-м нэс зылъышӀыгъэхэр, ахэм
япхыгъэ трансформатор подстан-
циехэр, пунктхэр ыкӀи нэмыкӀ обо-
рудованиеу 2003-рэ илъэсым гъэт-
халэм и 26-м аштэгъэ Федеральнэ
законэу N 35-р зытетэу «Электро-
энергетикэм ехылылагъ» зыфилорэм
къышӀыдӀытагъэр гъэпсыгъэнхэр
ыкӀи гъэцӀкӀэжыгъэнхэр».

**Я 2-рэ статья. Мы Законом
кӀуачӀэ иӀэ зыхъурэр**

Официальнэу къызыхаутырэ нэуж
мѣфи 10 зытешӀкӀэ мы Законом
кӀуачӀэ иӀэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм
и Лышхъэу
ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан**

къ. МыекӀуапэ,
бэдзэогъум и 2,
2015-рэ илъэс
N 432

Адыгэ Республикэм ЮфшӀэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ иунашъу

Пенсием щылӀэхэм компьютерыр алэ къырагъэхъанымкӀэ республикэм чемпионат щызэхэщэгъэным ехылылагъ

Зыныбжъ хӀкӀотагъэхэмрэ пенсием щылӀэхэмрэ
компьютернэ технологиехэр алэ къырагъэхъаным
тегъэпсыхъагъэу **унашъо сӀшӀы:**

1. Пенсием щылӀэхэм компьютерыр алэ къыра-
гъэхъанымкӀэ республикэм чемпионат зэрэщызэ-
хӀащӀыгъэм ехылыгъэ Положениер гуадзэу N 1-м
диштэу ухэсыгъэнэу.

2. Чемпионатым ижори хӀтыштхэр гуадзэу N 2-м
диштэу ухэсыгъэнэу.

3. Социальнэ фӀоло-фашӀэхэм ягъэцӀкӀэн фэгъэ-
зэгъэ отделым ипашӀэ пенсием щылӀэхэм компю-
терыр алэ къырагъэхъаным тегъэпсыхъагъэ республикэ
чемпионатым изэхэщӀнкӀэ ищыкӀэгъэ ЮфшӀабызэхэр
зэрихъанхэу.

4. Цыфхэм ясоциальнэ фӀоло-фашӀэхэр зыгъэцӀкӀэрэ
чыплэ гупчэхэу Адыгэ Республикэм ЮфшӀэнымрэ
социальнэ хэхъоныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ къыфэ-

лорышӀэхэрэм япашӀэхэм пенсием щылӀэхэр (ахэм
яллыкӀохэр) чемпионатым хэлӀжъэнхэм аналэ ты-
рагъэтынэу.

5. Информационнэ технологиехэмкӀэ отделым ипашӀэ
чемпионатым пшӀэрылӀэу щафашӀыштхэр къыгъэ-
хъазырынэу.

6. Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо учрежде-
ниеу «Адыгэ Республикэм ЮфшӀэнымрэ социальнэ
хэхъоныгъэмрӀкӀэ иучреждениехэм ягупчэ бухгалтерие»
пенсием щылӀэхэм компьютерыр алэ къырагъэхъанымкӀэ
республикэ чемпионатым къыдыхӀалытэгъэ Юф-
шӀабызэхэм апае игъом мылӀку къафитӀупшынэу.

7. Къэбар-правовой отделым ипашӀэу О.В. Дол-
голенкэм:

1) мы унашӀор Адыгэ Республикэм ЮфшӀэнымрэ
социальнэ хэхъоныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ исайт-
рэ Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ игъэцӀкӀэ

къулыкӀухэм яофициальнэ интернет-сайтӀэ аригъэхъанэу;

2) къыхаутыным пае гъэзетхэу «Советскэ Ады-
геимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яредакция, мазэ къэс
къыдӀкӀырэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм
ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъогъэхэр» зыфилорэм алӀкӀи-
гъэхъанэу;

3) Урысые Федерацием ишӀолъырхэм яшӀпхъэ
правовой актхэм яфедеральнэ регистрӀэ хагъэхъа-
ным пае Урысые Федерацием юстициемкӀэ и Ми-
нистерствэ Адыгэ РеспубликэмкӀэ и ГъэлорышӀаплэ
мы унашӀор лӀкӀигъэхъанэу.

8. УнашӀор зэрагъэцӀкӀэрэм министрэм иапӀэрэ
гуадзэ гъунэ лъыфынэу.

МинистрӀэу ОСМЭН Альберт

къ. МыекӀуапэ,
бэдзэогъум и 10, 2015-рэ илъэс
N 198

Адыгэ Республикэм ЮфшӀэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ иунашъу

**Зыныбжъ хӀкӀотагъэхэмрэ сӀкъатныгъэ зилӀэхэмрэ ясоциальнэ фӀоло-фашӀэхэр стационархэм ащыгъэцӀкӀэгъэнхэмкӀэ Адыгэ Республикэм
икӀэралыгъо учреждениехэм къэралыгъо фӀоло-фашӀэхэр зэрэзэхӀащӀэн фӀэе шапхъэхэм зэхъоклыныгъэхэр афӀшыгъэным фэгъэхьыгъ**

ДжырӀкӀэ кӀуачӀэ зилӀэ хэбзэгъэуцугъэм диштэу
гъэпсыжыгъэным фӀшӀ **унашъо сӀшӀы:**

1. Зыныбжъ хӀкӀотагъэхэмрэ сӀкъатныгъэ зилӀэхэмрэ
ясоциальнэ фӀоло-фашӀэхэр стационархэм ащыгъэцӀкӀэ-
гъэнхэмкӀэ Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо учреж-
дениехэм къэралыгъо фӀоло-фашӀэхэр зэрэзэхӀащӀэн
фӀэе шапхъэхэу Адыгэ Республикэм ЮфшӀэнымрэ
социальнэ хэхъоныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ 2011-рэ
илъэсым чӀэпыогъум и 17-м ышыгъэ унашӀоу
N 256-р зытетэу «Зыныбжъ хӀкӀотагъэхэмрэ сӀкъат-
ныгъэ зилӀэхэмрэ ясоциальнэ фӀоло-фашӀэхэр ста-
ционархэм ащыгъэцӀкӀэгъэнхэмкӀэ Адыгэ Респу-
бликэм икӀэралыгъо учреждениехэм къэралыгъо фӀоло-
фашӀэхэр зэрэзэхӀащӀэн фӀэе шапхъэхэр гъэнэфэгъэнхэм
ехылылагъ» зыфилорэмкӀэ аухэсыгъэхэм мыщ фэдэ
зэхъоклыныгъэхэр афӀшыгъэнхэу:

1) а 1-рэ разделым ия 13-рэ абзац хэт гушылэхэу
«социальнэ фӀоло-фашӀэхэр зыгъэцӀкӀэрэ организа-
циехэр» зыфилохэрэр гушылэхэу «социальнэ фӀоло-
фашӀэхэр афызэхэзыщӀэхэрэр» зыфилохэрэмкӀэ зэб-
лэхъугъэнхэу;

2) я 3-рэ разделым:

а) ия 13-рэ пункт мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«12. Урысые Федерацием ЮфшӀэнымкӀэ ыкӀи

социальнэ ухъумэнымкӀэ и Министерствэ 1998-рэ
илъэсым шышхъэлум и 21-м ышыгъэ унашӀоу
N 37-р зытетэу «Учреждениехэм япӀэщэ, яспециа-
лист ыкӀи янэмыкӀ къулыкӀушӀэ лӀнатӀэхэмкӀэ ква-
лификационнэ справочникыр ухэсыгъэным ехылылагъ»
зыфилорэр (Урысые Федерацием ЮфшӀэнымкӀэ ыкӀи
социальнэ ухъумэнымкӀэ и Министерствэ и Бюл-
летень, N 12, 1998)»;

б) я 20-рэ пунктыр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«20. 2008-рэ илъэсым бэдзэогъум и 22-м аш-
тэгъэ Федеральнэ законэу N 123-р зытетэу «МашӀом
зыкъымыштэнымкӀэ техническэ регламентыр» зыфи-
лорэр (Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ зэ-
хэугъогъэхэр, 2008, N 30)»;

в) я 26-рэ пунктым хэт гушылэхэу «юридиче-
скэ, физическэ лицэхэр» зыфилохэрэр гушылэхэу
«юридическэ, физическэ лицэхэм» зыфилохэрэмкӀэ
зэблэхъугъэнхэу;

г) я 27-рэ пунктыр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«27. Адыгэ Республикэм иминистрӀэхэм я Кабинет
2015-рэ илъэсым мӀылыфӀэгъум и 9-м ышыгъэ унашӀоу
N 63-р зытетэу «Социальнэ фӀоло-фашӀэхэр зэрагъэцӀ-
кӀэрэ шыкӀэм ехылылагъ» зыфилорэр (Адыгэ Респу-
бликэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъогъэхэр, 2015, N 4)».

2. Къэбар-правовой отделым ипашӀэу О.В. Дол-
голенкэм:

1) мы унашӀор Адыгэ Республикэм ЮфшӀэнымрэ
социальнэ хэхъоныгъэмрӀкӀэ и Министерствэ исайтӀрэ
Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ игъэцӀкӀэ
къулыкӀухэм яофициальнэ интернет-сайтӀэ аригъэ-
хъанэу;

2) къыхаутыным пае гъэзетхэу «Советскэ Ады-
геимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яредакция, мазэ къэс
къыдӀкӀырэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм
ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъогъэхэр» зыфилорэм алӀкӀи-
гъэхъанэу;

3) Урысые Федерацием ишӀолъырхэм яшӀпхъэ
правовой актхэм яфедеральнэ регистрӀэ хагъэхъа-
ным пае Урысые Федерацием юстициемкӀэ и Ми-
нистерствэ Адыгэ РеспубликэмкӀэ и ГъэлорышӀаплэ
мы унашӀор лӀкӀигъэхъанэу.

3. ЗыкӀэтхэхэрэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашӀом
кӀуачӀэ иӀэ мэхъу.

МинистрӀэу ОСМЭН Альберт

къ. МыекӀуапэ,
бэдзэогъум и 10, 2015-рэ илъэс
N 199

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу
«Адыгэ Республикэм
иадминистративнэ коммиссиехэм яхылаагъ»
зыфилоэрэм
зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм
фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет —
Хасэм 2015-рæ илъэсым бэдзэогъум и 29-м
ыштагъ

А 1-рæ статъяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм иадминистративнэ коммиссиехэм яхылаагъ» зыфилоэрэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2007-рæ илъэсым щылэ мазэм и 9-м аштагъэу N 54-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм иадминистративнэ коммиссиехэм яхылаагъ» зыфилоэрэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуыгъагъэхэр, 2007, N 1; 2008, N 4; 2013, N 5) мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм;

1) а 1-рæ статъям:

а) иа 1-рæ лахъ хэт гуцылэхэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Административнэ хэбзэуыгъагъэхэм яхылаагъ» зыфилоэрэм гуцылэхэу «Адыгэ Республикэм и Законэу 2004-рæ илъэсым мэлъыфэгъум и 19-м аштагъэу N 215-р зытэтэу «Административнэ хэбзэуыгъагъэхэм яхылаагъ» зыфилоэрэмкIэ зэблэхуыгъэнхэм;

б) я 2-рæ лахъым гуцылэхэу «къалэхэм, районхэм» зыфилоэрэм хэгъэкIыжыгъэнхэм;

2) я 2-рæ статъям иа 1-рæ лахъ хэт гуцылэхэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Административнэ хэбзэуыгъагъэхэм яхылаагъ» зыфилоэрэм гуцылэхэу «Адыгэ Республикэм и Законэу 2004-рæ илъэсым мэлъыфэгъум и 19-м аштагъэу N 215-р зытэтэу «Административнэ хэбзэуыгъагъэхэм яхылаагъ» зыфилоэрэмкIэ зэблэхуыгъэнхэм;

3) я 4-рæ статъям иа 1-рæ лахъ иа 1-рæ пункт хэт гуцылэхэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Административнэ хэбзэуыгъагъэхэм яхылаагъ» зыфилоэрэм гуцылэхэу «Адыгэ Республикэм и Законэу 2004-рæ илъэсым мэлъыфэгъум и 19-м аштагъэу N 215-р зытэтэу «Административнэ хэбзэуыгъагъэхэм яхылаагъ» зыфилоэрэмкIэ зэблэхуыгъэнхэм;

4) я 6-рæ статъям иа 1-рæ лахъ хэт гуцылэхэу «пшъэдэкIыжъ зыхьырэ секретарыр» зыфилоэрэм ауж гуцылэхэу «(пшъэдэкIыжъ зыхьырэ секретархэр)» зыфилоэрэм хэгъэхьыгъэнхэм.

Я 2-рæ статъяр. Мы Законом кIуачIэ илэ зыхьурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законом кIуачIэ илэ мэхьу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
шышхъæлум и 6, 2015-рæ илъэс
N 451

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу
«Муниципальнэ образованием
ипащэ ихэдзын ехылаагъ» зыфилоэрэм
зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм
фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет —
Хасэм 2015-рæ илъэсым
бэдзэогъум и 29-м ыштагъ

А 1-рæ статъяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Муниципальнэ образованием ипащэ ихэдзын ехылаагъ» зыфилоэрэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2002-рæ илъэсым шышхъæлум и 12-м аштагъэу N 89-р зытэтэу «Муниципальнэ образованием ипащэ ихэдзын ехылаагъ» зыфилоэрэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуыгъагъэхэр, 2002, N 8; 2004, N 4; 2005, N 5; 2006, N 12; 2007, N 5; 2008, N 4; 2009, N 10; 2010, N 2, 8, 11; 2011, N 8; 2012, N 4, 12; 2014, N 6; 2015, N 3) мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм;

1) я 7-рæ статъям гуцылэхэу «джащ фэдэу кандидат пстэуми апэшуклоу голосовать ашIын альэкIышт» зыфилоэрэм хэгъэхьыгъэнхэм;

2) я 53-рæ статъям иа 6-рæ лахъ иапэрэ гуцылэхуыгъэ хэт гуцылэхэу «Урысые Федерацием и Гупчэ банк Адыгэ РеспубликэмкIэ и Лъэкпъ банк игъусэу» зыфилоэрэм гуцылэхэу «Урысые Федерацием и Гупчэ банк ичIыплэ учреждениеу Адыгэ Республикэм щылэм игъусэу» зыфилоэрэмкIэ зэблэхуыгъэнхэм;

3) я 55-рæ статъям иа 2-рæ лахъ иапэрэ гуцылэхуыгъэ хэт гуцылэхэу «Урысые Федерацием и Гупчэ банк Адыгэ РеспубликэмкIэ и Лъэкпъ банк игъусэу» зыфилоэрэм гуцылэхэу «Урысые Федерацием и Гупчэ банк ичIыплэ учреждениеу Адыгэ Республикэм щылэм игъусэу» зыфилоэрэмкIэ зэблэхуыгъэнхэм;

4) я 57-рæ статъям иа 2-рæ лахъ хэт гуцылэхэу «Урысые Федерацием и Гупчэ банк Адыгэ РеспубликэмкIэ и Лъэкпъ банк игъусэу» зыфилоэрэм гуцылэхэу «Урысые Федерацием и Гупчэ банк ичIыплэ учреждениеу Адыгэ Республикэм щылэм игъусэу» зыфилоэрэмкIэ зэблэхуыгъэнхэм.

Я 2-рæ статъяр. Мы Законом кIуачIэ илэ зыхьурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законом кIуачIэ илэ мэхьу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
шышхъæлум и 6, 2015-рæ илъэс
N 453

Адыгэ Республикэм ЮфшIэнымрæ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Социальнэ фэлэ-фашIэхэр
зэхэзыщэрэ гупчэхэм
къэралыгъо фэлэ-фашIэхэм ягъэцэкIэнкIэ
шапхъэу ачагъэфедэхэрэм
зэхъоклыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм ехылаагъ

ДжырэкIэ кIуачIэ зилэ хэбзэгъэуцугъэм диштэу гъэпсыжыгъэным фэшI унашъо сэшIы:

1. Социальнэ фэлэ-фашIэхэр зэхэзыщэрэ гупчэхэм къэралыгъо фэлэ-фашIэхэм ягъэцэкIэнкIэ ачагъэфедэрэ шапхъэхэу Адыгэ Республикэм ЮфшIэнымрæ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2011-рæ илъэсым чъэпыогъум и 17-м ышIыгъэ унашъоу N 255-р зытэтэу «Социальнэ фэлэ-фашIэхэр зэхэзыщэрэ гупчэхэм къэралыгъо фэлэ-фашIэхэм ягъэцэкIэнкIэ шапхъэхэу ачагъэфедэрэ ухэсыгъэным ехылаагъ» зыфилоэрэмкIэ аухэсыгъэм мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм;

1) я III-рæ разделым ышхъэ мыщ тетэу къэтыгъэнэу: «Я 3-рæ разделыр. Къэралыгъо фэлэ-фашIэхэм ягъэцэкIэнкIэ шэпхъэ-правовой лъапсэхэр»

2) я III-рæ разделым:

а) иа 17-рæ абзац хэт пчъагъэу «20-р» пчъагъэу «29-кIэ» зэблэхуыгъэнэу;

б) я 19-рæ абзацым хэт гуцылэхэу «юридическэ, физическэ лицэхэр» зыфилоэрэм гуцылэхэу «юридическэ, физическэ лицэхэм» зыфилоэрэмкIэ зэблэхуыгъэнхэм;

в) я 21-рæ, я 22-рæ абзацхэр хэгъэкIыжыгъэнхэм.

2. Къэбар-правовой отделым ипащэу О. В. Долголенкэм:

1) мы унашъор Адыгэ Республикэм ЮфшIэнымрæ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо къулыкъухэм яофициальнэ интернет-сайтрэ аригъэхъанэу;

2) къыхауыным пае гъэзетхэу «Советскэ Адыгемирэ» «Адыгэ макъэмрæ» яредакции, мазэ къэс къыдэкIырэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуыгъагъэхэр» зыфилоэрэм алэкигъэхъанэу;

3) Урысые Федерацием ишъолъырхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхъаным пае Урысые Федерацием юстициемкIэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэлорышIапIэ мы унашъор Iэкигъэхъанэу.

3. ЗыкIэтхэхэрэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхьу.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекъуапэ,
бэдзэогъум и 6,
2015-рæ илъэс
N 189

Адыгэ Республикэм ЮфшIэнымрæ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Стационар шъыпкъэу щымытхэм социальнэ фэлэ-фашIэхэр зэрэзэхашэн фэе шапхъэхэм зэхъоклыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

ДжырэкIэ кIуачIэ зилэ хэбзэгъэуцугъэм диштэным пае унашъо сэшIы:

1. Стационар шъыпкъэу щымытхэм социальнэ фэлэ-фашIэхэр зэрэзэхашэн фэе шапхъэхэу Адыгэ Республикэм ЮфшIэнымрæ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2015-рæ илъэсым мэлъыфэгъум и 30-м ышIыгъэ унашъоу N 109-р зытэтэу «Стационар шъыпкъэу щымытхэм социальнэ фэлэ-фашIэхэр зэрэзэхашэн фэе шапхъэхэр ухэсыгъэнхэм ехылаагъ» зыфилоэрэмкIэ аухэсыгъэм мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм;

1) а I-рæ разделым иа 15-рæ абзац хэт гуцылэхэу «социальнэ фэлэ-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ организациехэр» зыфилоэрэм гуцылэхэу «социальнэ фэлэ-фашIэхэр афызэхэзыщэхэрэр» зыфилоэрэмкIэ зэблэхуыгъэнхэм;

2) я 3-рæ разделым:

а) иа 12-рæ пункт мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

12. Урысые Федерацием ЮфшIэнымкIэ ыкIи социальнэ ухъумэнымкIэ и Министерствэ 1998-рæ илъэсым шышхъæлум и 21-м ышIыгъэ унашъоу

N 37-р зытэтэу «Учреждениехэм япэцэ, яспециалист ыкIи янэмыкI къулыкъушIэ IэнатIэхэмкIэ квалификациянэ справочникыр ухэсыгъэным ехылаагъ» зыфилоэрэм (Урысые Федерацием ЮфшIэнымкIэ ыкIи социальнэ ухъумэнымкIэ и Министерствэ и Бюллетень, N 12, 1998);

б) я 17-рæ пунктыр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«17. 2008-рæ илъэсым бэдзэогъум и 22-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 123-р зытэтэу «МашIом зыкъымыштэнымкIэ техническэ регламентыр» зыфилоэрэм (Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуыгъагъэхэр, 2008, N 30);»

в) я 22-рæ пунктым хэт гуцылэхэу «юридическэ, физическэ лицэхэр» зыфилоэрэм гуцылэхэу «юридическэ, физическэ лицэхэм» зыфилоэрэмкIэ зэблэхуыгъэнхэм;

3) я 8-рæ разделым иа 5-рæ пункт я 6-рæ пункт уытэгъэнэу.

2. Къэбар-правовой отделым ипащэу О. В. Долголенкэм:

1) мы унашъор Адыгэ Республикэм ЮфшIэнымрæ

социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо къулыкъухэм яофициальнэ интернет-сайтрэ аригъэхъанэу;

2) къыхауыным пае гъэзетхэу «Советскэ Адыгемирэ» «Адыгэ макъэмрæ» яредакции, мазэ къэс къыдэкIырэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуыгъагъэхэр» зыфилоэрэм алэкигъэхъанэу;

3) Урысые Федерацием ишъолъырхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхъаным пае Урысые Федерацием юстициемкIэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэлорышIапIэ мы унашъор Iэкигъэхъанэу.

3. ЗыкIэтхэхэрэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхьу.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекъуапэ,
бэдзэогъум и 10,
2015-рæ илъэс
N 197

ДЗЮДО

Зэшыхъухэм тагъэгушэ

Урысыем икIэлэеджакIомэ яспар-такиадэ иящэнэрэ едзыгъо хэхьэрэ зэнэкъокъур дзюдомкIэ Ермэлхьаблэ шыкIуагъ. Джаджэ щанIугъэ Ульяна Ткаченкэм дышъэ медалыр бэнэпIэ алырэгъум кы-щыдихыгъ.

Кыблэ шьолъырым ипэшлорыгъэш зэ-лэгъухэу гъатхэм Мыекъуапэ щызэхашагъэхэм Ульяна Ткаченкэм апэрэ чыплэр къащи-хы, Ермэлхьаблэ щанэкъокъунэу фитыныгъэ

илэ хъугагъэ. Гуетыныгъэ хэлъэу пшээшэ-жъыем зигъэхъазыри, килограмм 40-м нэс къэзыщэчирэмэ якуп дышъэ медалыр кы-щыдихыгъ. Тренер-кIэлэегъаджэу Адзынэ Алий У. Ткаченкэр егъасэ.

Ульянэ ышыхъу нахьыжъэу Елени дзю-домкIэ мэбанэ, Европэм и Кубок кыди-хыгъ. Урысыем икIэлэу зэнэкъокъоу Iоныгъо мазэм Красноярскэ щыкIощтым Еленэ хэлэжъэнэу зегъэхъазыры. Ульянэ я 10-рэ классым щеджэ, Еленэ Адыгэ къралыгъо университетыр кыуыхыгъ. Адзынэ Алий кы-зэрэтилуагъэу, У. Ткаченкэм сэнэхъатэу кыыхыщтыр спортым рипхы шлоигъу.

Сурэтым итхэр: **Адзынэ Алийрэ Улья-на Ткаченкэмрэ.**

ТИЗЭИУКИЭГЪУ ГЪЭШЭГЪОНХЭР

А. Карповым дешIэшт

Пщыныжъхэр языгъэ-хьырэ федеральнэ къу-лыкъум Адыгэ Респу-бликэмкIэ и ГъэIорышIа-пIэ иIофышIэу Юрий Мешалкиным дунаим шахмат ешIэнымкIэ ичемпионэу Анатолий Карповым зэлукIэгъу дыриIэшт.

Подполковникэу Юрий Мешалкиным кыблэм шахматым-кIэ ичемпион хъугъэ, А. Карпо-вым дешIэнэу фитыныгъэ кы-дихыгъ. 2008, 2011-рэ илъэс-хэм ащ фэдэ зэнэкъокъухэу щылагъэхэм Ю. Мешалкиным ахэлэжъагъ, ящэнэрэу А. Кар-повым дешIэшт. Нэбгыри 10 фэдиз хъурэ купыр а зы уахъ-тэм А. Карповым дешIэ. Гъэ-шIэгъоныр джырэ нэс дунаим ичемпион зы ешIакIуи зэрэте-мыкIуагъэр ары.

Юрий Мешалкиным дэтшIы-гъэ зэдэгущыIэгъур тигъэзет кы-щыхъатыутышт.

ШАХМАТХЭР

Зэгъунэгъухэр щызэлэокIэх

Шахмат ешIэнымкIэ Мыекъуапэ изэлухыгъэ зэ-нэкъокъу нэбгырэ 15 хэлэ-жъагъ. Краснодар краим-рэ Адыгеимрэ кърарыкIы-гъэхэм язэлукIэгъухэр уяплъынкIэ гъэшIэгъо-ныгъэх.

Апшерон районым щыпсэурэ Алексей Цысь очкоуи 9-м щы-щэу 8-р кыыхы, апэрэ чыплэр фагъэшъошагъ. Иван Строевскэр Мыекъуапэ дэс, зэлукIэгъухэм бэрэ ащытэлъэгъу. Очкоуи 7 ащ кыыхыгъ, ятIонэрэ чыплэр ыубы-тыгъ. Адыгеим, Мыекъуапэ язэнэ-ккъокъухэм илъэс зэфэшъафхэм хагъэунэфыкIырэ чыплэхэр Нико-лай Удовиченкэм къащыдихыгъэх. Къалэм изэлухыгъэ зэлукIэгъухэм ящэнэрэ чыплэр къащыхыгъ.

Зэнэкъокъум исудья шъхъалэу Евгений Погребноим тызэрэщи-гъэгъозагъэу, Краснодар краимрэ Адыгеимрэ шахматхэмкIэ яешIа-кIохэр бжыхъэм зэлукIэщтых. Адыгэ Республикэм и Мафэ фэгъэхыгъэ зэнэкъокъум нэбгырабэ хэлэжъэшт.

ФУТБОЛ. КIЭЛЭЕДЖАКIОХЭМ ЯЗЭНЭКЪОКЪУ

Зыр къахыгъ, ятIонэрэр...

Урысыем футболымкIэ икIэлэцIыкIу-ныбжыкIэ спорт еджапIэхэм защызыгъасэхэрэм язэнэкъокъу аублагъ. Шышхъэлым и 11-м тикомандэхэм апэрэ зэ-лукIэгъухэр Мыекъуапэ щыряIагъэх.

Тренер-кIэлэегъаджэу Виталий Аксеновым ыгъэсэрэ кIалэхэу 1999-рэ илъэсым къэхъугъэхэр Новороссийскэ икомандэу «Чер-номорцэм» 3:2-у текIуагъэх. Тре-нер-кIэлэегъаджэу Кобл Русла-нэ 2000-рэ илъэсым къэхъугъэ кIалэхэм япаш. «Черноморец» зыфилорэм ахэри дешIагъэх,

пчъагъэр 2:1-у Новороссийскэ щышхэм зэлукIэгъум текIоныгъэр кыщыдахыгъ.

Шышхъэлым и 15-м тифутбо-лист ныбжыкIэхэр Ермэлхьаблэ «Торпедэм» щыдешIэщтых. Купым Шъачэ, Новороссийскэ, Афипискэ, Прогрессым, Ермэлхьаблэ, Мые-къуапэ якомандэхэр щызэнэкъокъух.

СПОРТЫМРЭ ПУНЫГЪЭМРЭ

ЗыгъэсапIэхэм ахэхъо

Адыгэ Республикэм испорт псэуа-лъэхэр нахьыбэ зэрэхъухэрэм ишIуагъэкIэ зэнэкъокъоу зэхашэ-рэм ипчъагъи хэхъо. Спортым пу-ныгъэ мэхъанэу иIэм зыкъегъэлэ-тыгъэным зэхэщакIохэр пылтых.

Адыгэ Республикэм футболымкIэ икIэлэ-цIыкIу-ныбжыкIэ спорт еджапIэ физкуль-

турникым и Мафэ, нэмыкIхэм афэгъэхы-гъэ зэлукIэгъухэр шыкIуагъэх. ЕджапIэм ипашэу Хьабэхъу Рустемрэ ащ игуадзэхэу Владимир Гапонрэ Пэнэшъу Мыхьамодэ-рэ кызыэрэталуагъэмкIэ, хэушъафыкIыгъэ спорт зэлукIэгъухэм футболым иветеран-хэр, пуныгъэм пыщагъэхэр нахьыбэрэ къа-рагъэблагъэхэу фежъагъэх. КIэлэцIыкIухэм-рэ ныбжыкIэхэмрэ япсауныгъэ игъэпытэн пылтых.

Сэнаушчыгъэ зыхэлэ кIалэхэм ялэпэлэс-ныгъэ хагъэхъоным фэшI тренер-кIэлэегъа-джэхэм альэплъэх. Джырэблагъэ еджапIэм

щызэхашэгъэ зэнэкъокъум 2005-рэ илъэсым къэхъугъэ кIалэхэр щызэдешIагъэх. Тре-нерэу Александр Вольвач ыгъасэхэрэм апэрэ чыплэр кыдахыгъ. 2002-рэ илъэсым къэхъу-гъэхэм язэлукIэгъухэм тренерэу Владимир Финьковыр зипэщэ кIалэхэм текIоныгъэр къащыдахыгъ.

Стадионэу «Юности» кIэлэцIыкIухэмрэ ныбжыкIэхэмрэ апае кызыэлухыгъ. Гъэма-фэми, кIымафэми футбол щешIэнхэ альэкIы.

Сурэтым итыр: **апэрэ чыплэр кыдзэы-хыгъэхэр.**

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкIи кыдзэы-гъэкIырэр:

Адыгэ Респу-бликэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къралхэм ащы-псэурэ тилгъэп-къэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамал-хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыIэр:
385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79,

редактор шъхъалэм

иапэрэ гуадзэр:

52-49-44,

редактор гуадзэр-

пшъэдэкIыжэ зы-

хьырэ секретарыр:

52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием

хэутын IофхэмкIэ,

телерадиокъэтын-

хэмкIэ ыкIи зэлъы-

IэсыкIэ амалхэмкIэ

и Министерствэ

и Тему-Кавказ

чыплэ гъэIоры-

шIапI, зэраушыхъа-

тыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у

«Полиграф-ЮГ»,

385000,

къ. Мыекъуапэ,

ур. Пионерскэр,

268

ЗэкIэмкIи

пчъагъэр

3250

Индексхэр

52161

52162

Зак. 834

Хэутыным

узщыкIэтхэнэу щыт

уахътэр

Сыхъатыр 18.00

ЗыщыкIэтхэгъэхэ

уахътэр

Сыхъатыр 18.00

Редактор

шъхъалэм

ипшъэрылхэр

зыгъэцакIэрэр

редактор шъхъалэм

иапэрэ гуадзэу

МэшIэкъо

Саид

Редактор шъхъалэм

игуадзэр —

пшъэдэкIыжэ

зыхьырэ

секретарыр

Хъурмэ Хъусен